



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **Ing. M. Š.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 26. 10. 2018, č. j. 10.01-001205/18-002, č. j. 10.01-001206/18-002, č. j. 10.01-001207/18-002 a č. j. 10.01-001208/18-002, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 3. 2019, č. j. 5 A 229/2018 – 33,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **se zamítá.**
- II. Kasační stížnost **se zamítá.**
- III. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 26. 10. 2018, č. j. 10.01-001205/18-002, č. j. 10.01-001206/18-002, č. j. 10.01-001207/18-002 a č. j. 10.01-001208/18-002 (dále jen „napadená rozhodnutí“), jimiž rozhodla o žádostech žalobce o určení advokáta k poskytnutí právní porady dle § 18a nebo právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v rozhodném znění (dále jen „zákon o advokacii“) tak, že žalobci nebude advokát určen. Následujícím podáním žalobce požádal městský soud o osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta v řízení o předmětné žalobě, přičemž svou žádost

odůvodnil nedostatkem finančních prostředků a osobními, majetkovými a výdělkovými poměry.

[2] Městský soud usnesením ze dne 6. 3. 2019, č. j. 5 A 229/2018 – 33 (dále jen „napadené usnesení“), žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce zamítl. Konstatoval, že žalobce sice doložil svou nemajetnost jakožto základní podmínku pro osvobození od soudních poplatků, vycházel však z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, dle něž i když je účastník řízení nemajetný, může mu soud výjimečně osvobození od soudního poplatku odeprít, a to zejména pro povahu sporů, které vede. Městský soud přihlédl k tomu, že v období od listopadu 2018 do února 2019 mu napadly celkem 4 žaloby podané týměž žalobcem, jimiž bylo brojeno proti celkem 13 rozhodnutím České advokátní komory ve věci určení advokáta k poskytnutí právní porady či právní služby; součástí žalobních návrhů přitom byly vždy i žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení právního zástupce. Zohlednil taktéž, že žalobce podal k žalované již více než 100 žádostí o určení advokáta k poskytnutí právní porady či služby. Procesní aktivitu žalobce tak městský soud posoudil spíše jako nadužívání institutu osvobození od soudních poplatků k tomu, aby bezplatně vedl spory podle své libosti. Dospěl proto k závěru, že v daném případě bylo na místě výjimečně odeprít žalobci dobrodiní institutu osvobození od soudních poplatků, a jeho žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl; tím zároveň nebyla splněna jedna z kumulativně stanovených podmínek pro rozhodnutí o ustanovení zástupce, pročez zamítl i žádost o ustanovení zástupce z řad advokátů.

[3] Proti napadenému usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, v níž se domáhá jeho zrušení. K počtu žádostí o určení advokáta podaných žalované uvedl, že byl bezdůvodně propuštěn z práce, přičemž soudy nemají zájem na projednání jeho výpovědi z pracovního poměru, čímž vznikají průtahy v tomto soudním řízení. Následkem toho dochází ze strany stěžovatele k podávání řady podnětů; stěžovatel si je však jist, že množství soudních rozhodnutí či přípisů vydaných v této věci není jeho vinou.

[4] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná a jsou splněny i obsahové náležitosti stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[5] Nejvyšší správní soud v usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, dospěl k závěru, že „stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích].“ V projednávaném případě nebylo kasační stížností napadeným usnesením rozhodováno o věci samé, stěžovateli tedy ani nevznikla povinnost zaplatit soudní poplatek; o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků v řízení o kasační stížnosti proto Nejvyšší správní soud nerozhodoval.

[6] Výše uvedené závěry učiněné ve vztahu k soudnímu poplatku dále promítl rozšířený senát v tomtéž usnesení i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele, když konstatoval, že „je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození

pokračování

od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“ Stěžovatel tedy nemusí být v tomto řízení vůbec zastoupen advokátem. Přestože zastoupení není v předmětné věci obligatorní, stěžovatel o ustanovení zástupce požádal, pročez Nejvyšší správní soud musel o tomto návrhu rozhodnout. Podle § 35 odst. 9 s. ř. s. se pro rozhodnutí o ustanovení zástupce vyžaduje kumulativní naplnění dvou podmínek, a to jednak splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, jednak též nezbytná potřeba takového zastoupení k ochraně práv účastníka řízení. Nejvyšší správní soud neshledal především splnění druhé nutné podmínky pro ustanovení zástupce, tedy jeho nezbytnost k ochraně práv stěžovatele. Kasační stížnost má požadované základní náležitosti; jakkoli obsahuje řadu irelevantních informací a tvrzení, přesto je z ní zřejmé, čeho se stěžovatel domáhá, stejně tak je v ní uvedeno odůvodnění soudem vytýkaného množství žádostí o ustanovení advokáta. V předmětné věci se navíc jedná o posouzení nikterak komplikované otázky, o které může zdejší soud rozhodnout již na základě podané kasační stížnosti a podkladů obsažených ve spise městského soudu, aniž by bylo třeba za tímto účelem stěžovateli ustanovovat zástupce. Za této situace tedy Nejvyšší správní soud návrh na ustanovení zástupce výrokem I. zamítl (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2018, č. j. 5 As 79/2018 – 11, či ze dne 22. 11. 2018, č. j. 7 As 353/2018 – 38).

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Dle § 36 odst. 3 s. ř. s. platí, že *„účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.“*

[9] Nejvyšší správní soud své právní závěry z rozsudku ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 – 66, shrnul do právní věty, že *„i když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odepřít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede.“*

[10] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s právním posouzením učiněným městským soudem, že právě v projednávaném případě se jedná o výjimku, kdy bylo namíste osvobození od soudních poplatků nepřiznat. Stěžovatel totiž podle odůvodnění napadených rozhodnutí požádal žalovanou v nejméně 108 případech o ustanovení advokáta k poskytnutí právní služby, ačkoliv se jedná o institut sloužící k zajištění konkrétní právní služby v individuálním případě a nezbytném rozsahu, nikoliv o poskytování generální právní pomoci ve všech stěžovatelem vedených sporech a řízeních; proti 13 rozhodnutím žalované o neustanovení zástupce pak stěžovatel brojí k okamžiku vydání napadeného usnesení 4 různými žalobami, přičemž vždy žádá o osvobození od

soudního poplatku a ustanovení zástupce. Nejvyšší správní soud konstatuje, že osvobození od soudního poplatku má být přiznáno těm žadatelům, jimž by nedostatek vlastních finančních prostředků bránil vést smysluplná, rozumně zahajovaná a nikoliv pouze „protestní“ soudní řízení; o takovou situaci se však v řešeném případě zjevně nejedná. Stěžovatel v kasační stížnosti sice uvádí své přesvědčení, že počet jím podaných žádostí a žalob není jeho vinou, přičemž se snaží vyvolat dojem nefunkčnosti celého soudního systému jakožto důvodu jemu vzniknuvší situace. S tím však nelze souhlasit, neboť je to právě stěžovatel, kdo je „pánem sporu“ (*dominus litis*), a jako takový má odpovědně a uvážlivě posuzovat, kterými úkony byla opravdu zasažena jeho subjektivní práva, proti nimž na procesní obranu skutečně potřebuje ze strany žalované ustanovení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby; řešením stěžovatelovy situace však nemůže být zahlcení žalované mnohonásobnými žádostmi o ustanovení advokáta a následné napadání jejích negativních rozhodnutí správními žalobami s požadavkem na osvobození od soudních poplatků v případě takto vedených sporů. Institut osvobození od soudního poplatku je totiž výjimkou z obecného pravidla poplatkové povinnosti, jenž nemá být uplatňován bezbřezě v případech bezdůvodně se opakujících sporů.

[11] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené neshledal postup městského soudu spočívající v zamítnutí stěžovatelových žádostí za rozporný se zákonem, proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 in fine s. ř. s. zamítl.

[12] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl ve věci úspěšný, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalované žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly, proto jí soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. dubna 2019

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu